

BOUWEN MET BAKSTEEN

BAKSTEEN ... EXPRESS YOURSELF

Baksteen ... Express yourself	1
Woon- en begeleidingscentrum in Merchtem	
<i>Pascal Van Dooren</i>	2
Satellietbrouwerij voor Brouwerij Lindemans in Ruisbroek	
<i>A2D architecture 2 design i.s.m. D+A Consult</i>	4
Residentie 'Mon Bijou' in De Panne	
<i>luum architects</i>	6
Cadix Nieuwbouw Kempisch Dok Campus in Antwerpen	
<i>KSA Korteknie Stuhlmacher Architecten</i>	8
 Binnenlandse architectuur	 10
Woning in Gentbrugge	
<i>ae architectenbureau</i>	
Woning in Sint-Niklaas.....	12
<i>An Schoenmaekers</i>	
 Techniek	 14
Wijziging Belgische brandregelgeving	
 Belgische dakpan- en baksteenfabrikanten.....	 16

BOUWEN MET BAKSTEEN is het driemaandelijks tijdschrift van de Belgische Baksteenfederatie. Voor meer informatie, aarzel niet ons te contacteren.

ABONNEMENT EN REDACTIE Laurie Dufourni
VERANTWOORDELIJKE UITGEVER Kristin Aerts
www.baksteen.be • info@baksteen.be
ADRES Kartuizersstraat 19 bus 19 • 1000 Brussel
TEL. 02 511 25 81
REALISATIE L.capitan

**INDIEN NOG NIET GEBEURD, BEZORG ONS UW
EMAIL-ADRES OM DE DIGITALE VERSIE VAN
BOUWEN MET BAKSTEEN TE ONTVANGEN.**

Volg ons op sociale media:

www.facebook.com/baksteenbrique

www.instagram.com/baksteenbrique

www.pinterest.com/baksteenbrique

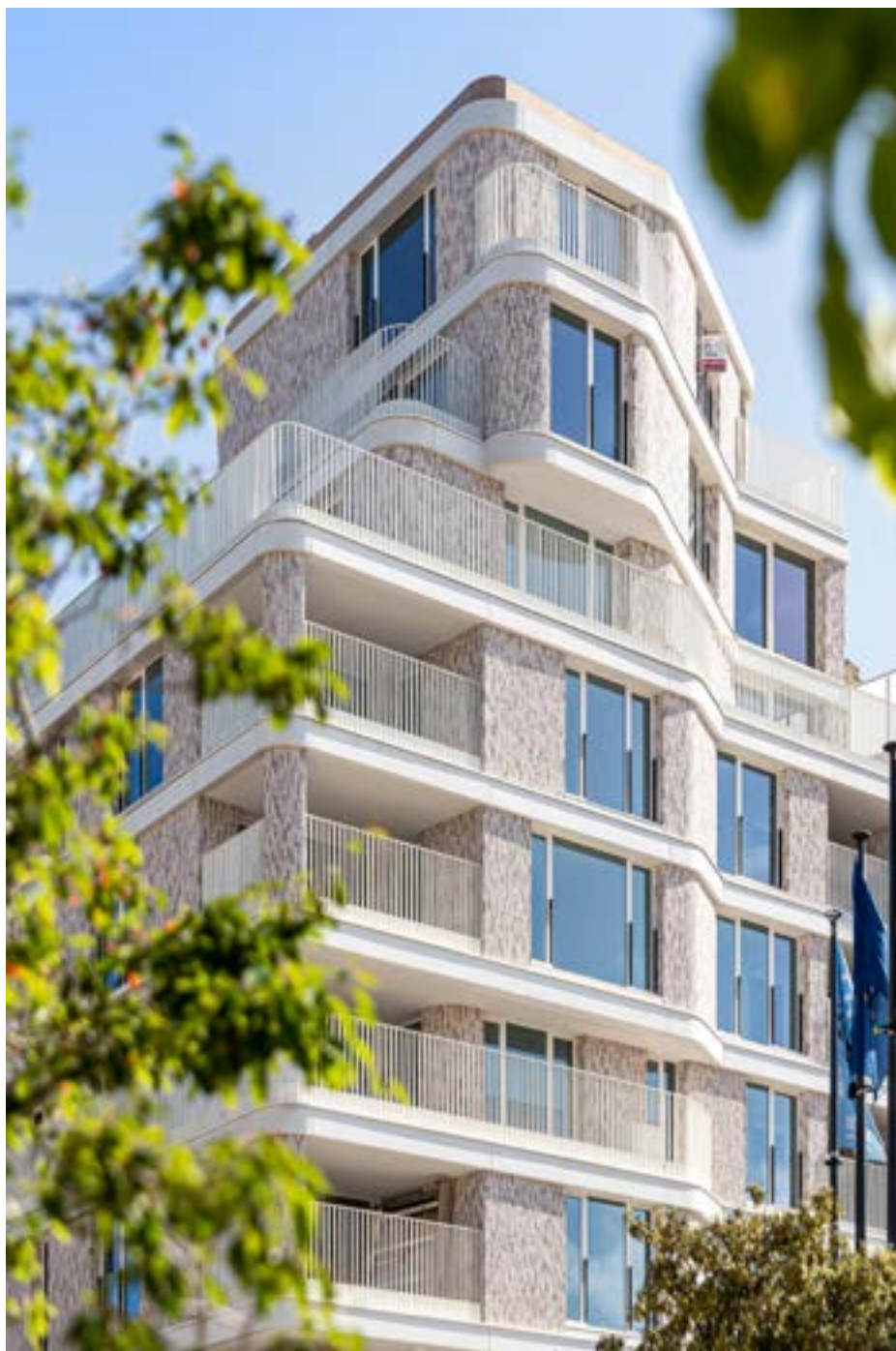

www.linkedin.com/company/baksteenbrique

Baksteen... Express yourself

De gevel van een gebouw kan worden vergeleken met een vrije, creatieve ruimte geïnspireerd door de context of het programma. Baksteen is een essentiële expressieve drager door aan ontwerpers de mogelijkheid te bieden een boodschap over te brengen, interesse op te wekken, een dialoog aan te gaan met de openbare ruimte. De eerste vier projecten in dit nummer van Bouwen met Baksteen vallen binnen dit thema.

Bovendien hebben we uitzonderlijk onder de rubriek 'binnenlandse architectuur' twee projecten samengebracht met dezelfde rode draad: (her)bouwen op wat al bestaat en harmonie creëren tussen oude en nieuwe elementen. Het kan ook worden gezien als een vorm van expressie, een sterke boodschap op het gebied van duurzaamheid.

Woon- en begeleidingscentrum in Merchtem

Pascal Van Dooren

In de afgelopen twintig jaar is de opvang van mensen met een verstandelijke beperking aanzienlijk geëvolueerd, van grote structuren buiten de steden naar kleinschalige wooncentra verankerd in stads- of dorpskernen.

Het nieuw woon- en begeleidingscentrum van vzw Levedale in Merchtem telt een vijftiental kamers, gemeenschappelijke ruimtes en buitenruimtes. Het streefdoel van het centrum is een inclusieve samenleving te vormen; een wooncentrum geïntegreerd in de lokale gemeenschap.

Het inclusie-verhaal van de vereniging inspireerde architect Pascal Van Dooren. Hij symboliseerde het gedachtegoed van de vereniging door middel van het gebruik van diverse materialen in de gevels. Diversiteit in bakstenen als subtiele beeltenis voor de integratie van bewoners met speciale noden in de samenleving.

De verschillende texturen van gevelstenen weerspiegelen de rijkdom van de menselijke verscheidenheid. Van glad, wit monochroom metselwerk tot gevelstenen met een duidelijk reliëf of andere vormen dan weer met tussenliggende texturen. Een spel van materialen en structuren die resulteren in onafhankelijke cirkels van verschillende formaten. Zowel binnen als buiten de cirkelkernen vallen de geglazuurde bakstenen op door hun mooi glanzend effect. Afhankelijk van de lichtinval creëren de verschillende witte stenen, versterkt door de toon-op-toon metselvoegen, een wisselend karakter op de gevel.

Een krachtig zinnebeeld dat de meerwaarde van mensen met een beperking in onze maatschappij illustreert. Stedelijke inclusie met een sterke symboliek.

www.vandooren.archi

Satellietbrouwerij voor Brouwerij Lindemans in Ruisbroek

A2D architecture 2 design i.s.m. D+A Consult

Om haar 200-jarig bestaan te vieren heeft brouwerij Lindemans een nieuwe satellietbrouwerij opgericht in Ruisbroek: een duurzame brouwerij die de beste technieken voor warmterecuperatie en waterzuivering hoog in het vaandel heeft staan. Een nieuwe productievestiging die het publiek verwelkomt, en zowel gericht is op moderniteit als geïnspireerd werd door de vormgeving en materialen van de 19e-eeuwse industriële architectuur.

De nieuwe brouwerij van 15.000 m² bestaat uit twee hoofddelen: de productie- en opslaghal, een volume in geprefabriceerde betonnen sandwichpanelen en ontworpen door D+A consult, en een publiek toegankelijke volume in baksteenmetselwerk dat ontworpen werd door A2D architecture 2 design. De brouwzaal neemt hierin een centrale positie en kan worden gebruikt als evenementenruimte. Daarnaast is er een ontvangstruimte, een overdekt buitenterras, een auditorium, kantoren en een winkel.

Brouwerij Lindemans wilde een karaktervol gebouw dat haar imago zou weerspiegelen: steunend op traditie maar resoluut verankerd in zijn tijd. A2D architecture 2 design heeft deze dualiteit vertaald

naar een architectuur met een 21e-eeuwse uitstraling die de link legt met de industriële baksteenarchitectuur van vroeger, nog steeds aanwezig in de nabije omgeving. Het baksteengebouw wordt het 'gezicht' van de satellietbrouwerij en krijgt een zeer specifieke architecturale uitwerking.

Het verticale concave gebogen metselwerk is een verwijzing naar de curve van de inox brouwtanks. Zo ontstaat er natuurlijk een dialoog tussen het verleden en vandaag, maar ook met de activiteit zelf van het bedrijf. De kracht die vrijkomt door de geometrie van het metselwerk wordt verzacht door de keuze voor een neutrale roodbruine baksteen die een zekere soberheid meebrengt. Het artisanale karakter van deze baksteen, gecombineerd met een uitvoering in wild verband, weerspiegelt met authenticiteit de geest van het project.

Laten we ook de kwaliteit van de uitvoering van het metselwerk door de aannemer Cosimco benadrukken.

www.a2d.be - www.da.be

Residentie ‘Mon Bijou’ in De Panne

luum architects

Onlangs trok een gloednieuw sculpturaal gebouw onweerstaanbaar de aandacht. Een architectuur die de stad De Panne een nieuwe esthetische impuls geeft, ver van het stereotype van het flatgebouw zoals we er zoveel aan de kust zien.

Dit nieuwe gebouw van 14 appartementen is erin geslaagd om al zijn beloften waar te maken. De uitdaging was enorm en het duurde vijf jaar om dit gebouw tot bloei te zien komen. Het moest zijn strategische ligging op de hoek van de Zeelaan en de Markt gebruiken om een nieuwe toonaangevende baken in de stad te worden. Bovendien vervangt de nieuwe residentie het voormalige hotel Mon Bijou, dat jarenlang als collectieve referentie in De Panne diende maar niet meer voldeed aan de huidige normen inzake comfort en veiligheid.

De totstandkoming van het project is het resultaat van twee belangrijke aspecten: enerzijds de stedenbouwkundige voorschriften o.a. de aansluiting met de aangrenzende gebouwen; aan de andere kant de wens om de residentie te onderscheiden van de standaard kustarchitectuur. Het zo ontstane sculpturale gebouw speelt met

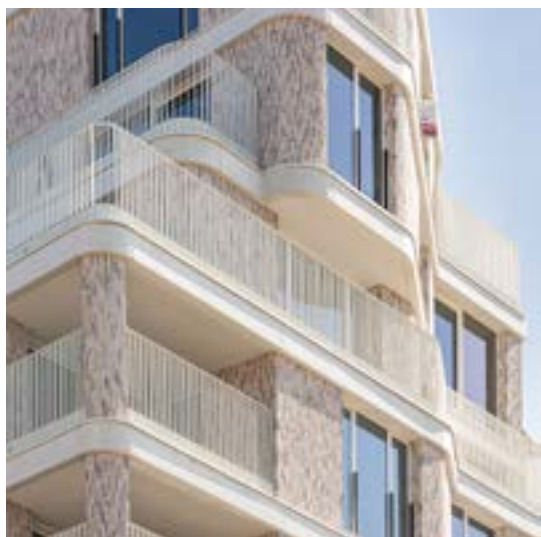
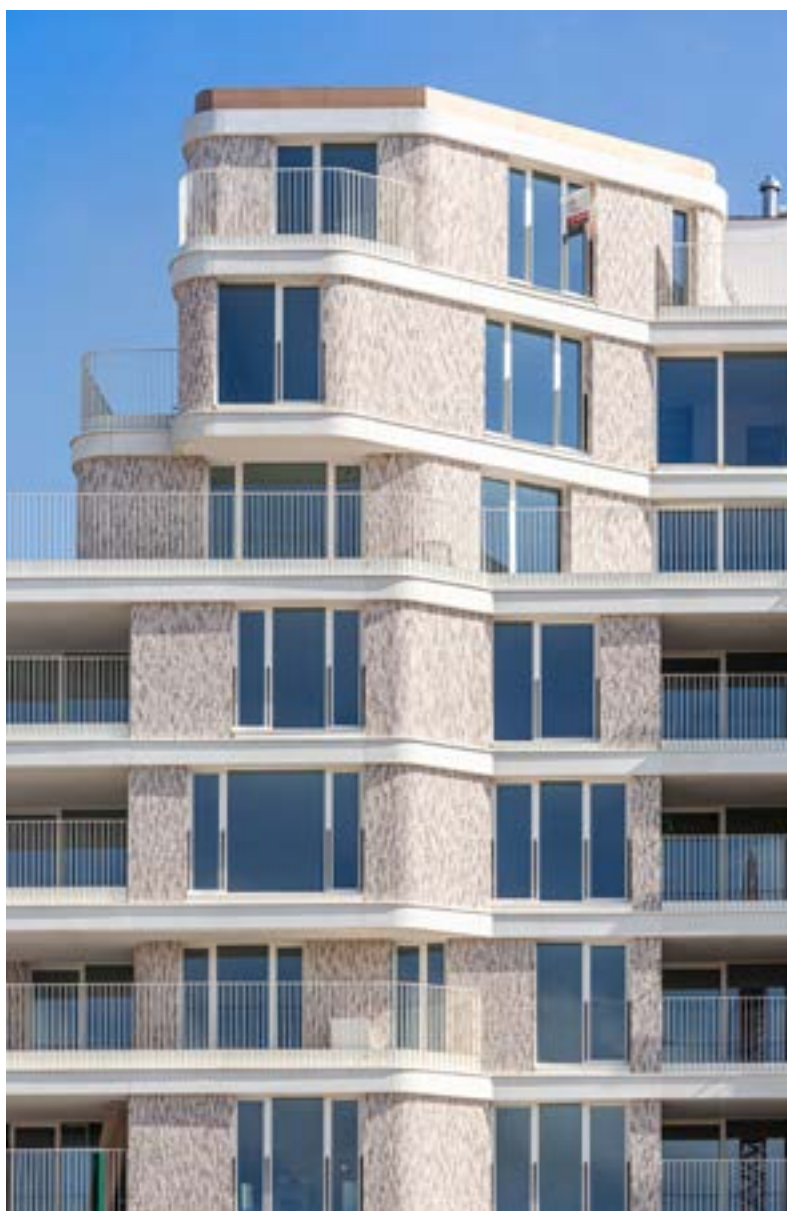
afgeronde vormen en uitkragende terrassen. Deze worden des te groter naarmate je hoger in het gebouw komt om van unieke zichten op zee en de omliggende natuur te kunnen genieten.

De ronde vormen van de gevels vroegen om een verticale metselverband waarvoor de steenstrips de ideale oplossing boden. Bovendien was het hierdoor mogelijk om de oppervlakte van de appartementen wat te vergroten ten opzichte van traditioneel metselwerk. Hier moeten we de kwaliteit van het werk van de gespecialiseerde aannemer Mabrick benadrukken.

Dit elegante gebouw van 9 verdiepingen met commerciële ruimte op het gelijkvloers is de nieuwe blikvanger van De Panne geworden. Zonder dominant te zijn, vertrouwt het integendeel op de elegantie van zijn ronde lijnen en zijn afwerkingen.

www.luum.be

www.mabrick.eu

Cadix Nieuwbouw Kempisch Dok Campus

KSA Korteknie Stuhlmacher Architecten

Het Stedelijk Onderwijs in de stad Antwerpen heeft een innovatieve en hedendaagse scholencampus ontwikkeld in de Cadixwijk. Het project omvat de volledige renovatie van het Van Averbekgebouw, het omvormen van de CAD-loodsen tot sporthal en refter, alsook een nieuwbouw aan het Kempisch Dok door Nederlandse architecten KSA Korteknie Stuhlmacher Architecten.

Het nieuwbouwblok vervangt een bestaand havengebouw en krijgt het karakter van een fabrieksgebouw met grote open ruimten. Het beeld van de nieuwbouw refereert architectonisch aan het industriële verleden van het Eilandje. Het materiaal- en kleurgebruik sluit aan bij de directe omgeving: op het Eilandje domineerden tot voor kort schippershuizen het beeld, met de voor hen kenmerkende kleurstelling in wit en okergeel en de typische ornamentiek van geglazuurde stenen. Ook voor de nieuwbouw worden okerkleurige en witte bakstenen toegepast, met accenten en ornamenten van geglazuurde stenen in eveneens okergeel en witte tinten.

Het ontwerp van architectenbureau Korteknie Stuhlmacher is gebaseerd op meervoudig ruimtegebruik. Dit wil zeggen dat klaslokalen verschillende werkvormen en groepsgroottes moeten kunnen

huisvesten. Projectlokalen stellen leerlingen en andere gebruikers in staat om samen te werken, elkaar te ontmoeten, zaken te bouwen ... Om in te spelen op de toekomstige vraag naar minder klassikaal onderwijs is het gebouw opgetrokken als flexibele kolommenstructuur. Hierdoor kunnen de niet dragende tussenwanden tussen de lokalen op termijn worden verwijderd of verplaatst waardoor grotere en kleinere werkruimten ontstaan.

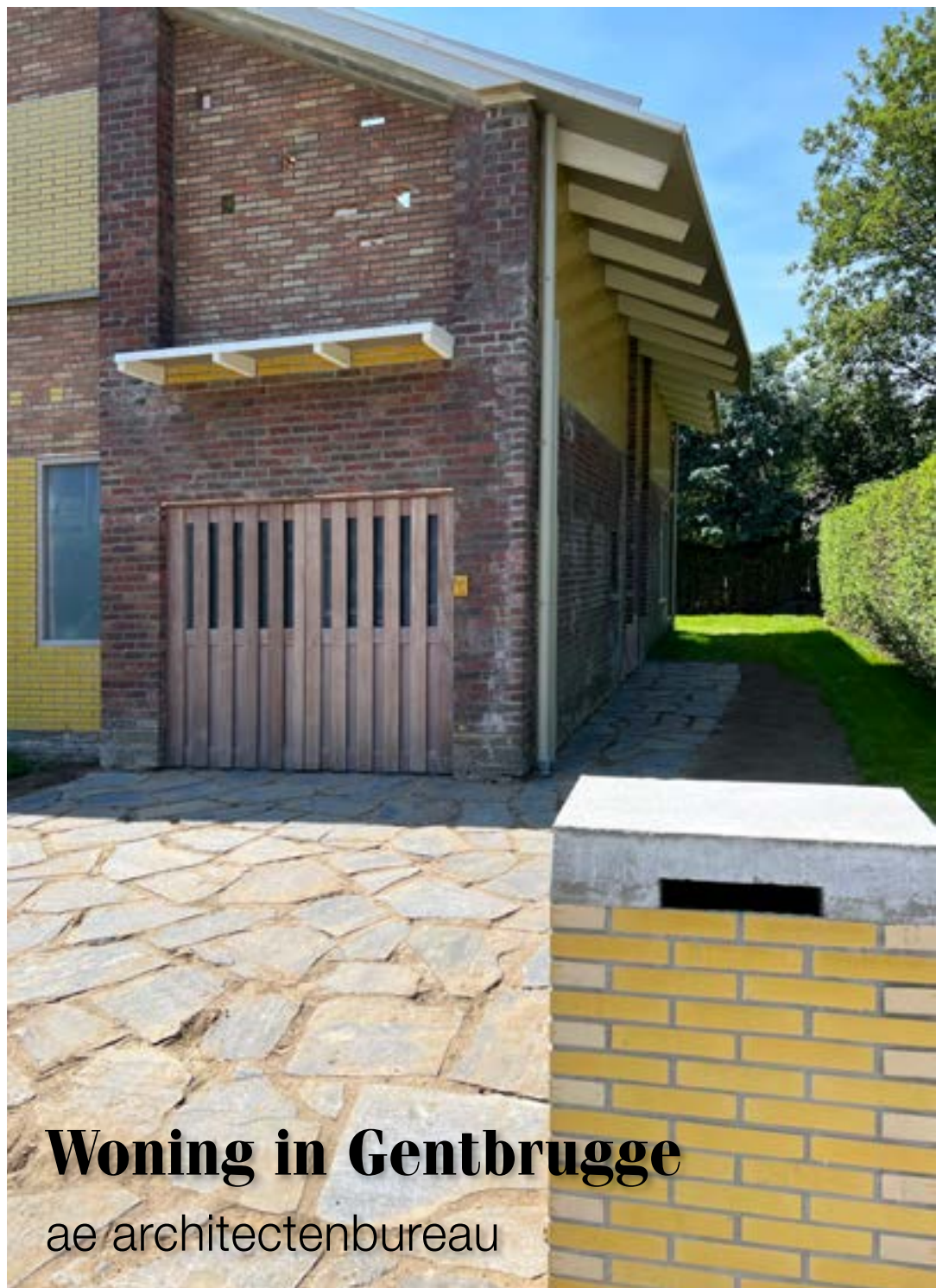
Het nieuwbouwblok is een compact, zeslaags volume met karakteristieke, repetitieve, schuine kappen waarvan de vormen zijn ontleend aan de repetitieve kappenstructuur van de CADloodsen. Het gebouw bestaat uit een plintlaag, die op het gelijkvloers en de eerste verdieping over de volle diepte van de kavel is bebouwd. In deze sokkel zijn de grote, deels dubbelhoge praktijkruimten van het Stedelijk Lyceum Technieken ondergebracht. Door het transparante karakter werken deze hallen met representatieve technische functies als een etalage naar de stad.

www.ksa.nl

Een vrijstaande woning uit de jaren zestig in de twintigste-eeuwse gordel rond Gent was opgedeeld in twee appartementen. De opdracht was om er terug één volwaardige woning van te maken voor een jong gezin met drie kinderen, en waar er ook ruimte is om met vrienden te tafelen. Belangrijk was ook de relatie tot de tuin en voldoende lichtinval in deze eerder donkere constructie. Door toevoegingen van extra lagen aan de woning (in plaats van af te breken en een nieuwe woning te bouwen) behandelde ae architectenbureau de woning en het collectieve geheugen van de buurt met het nodige respect.

ae architectenbureau heeft de bestaande kwaliteiten van de woning zoveel mogelijk behouden en een nieuwe dynamiek gegenereerd door zorgvuldige ingrepen. Er was daarvoor een hele intense samenwerking met de ingenieur stabiliteit (H110). Het gelijkvloers is ontdaan van de kamers en zo omgevormd tot een ruim leefgedeelte. Op de verdieping hebben de architecten de initiële kamerstructuur behouden en omgevormd tot de slaapvertrekken en de badkamers. De voormalige garages die in het noorden aan de woning grensden zijn opengetrokken en fungeren nu als nieuwe traphal en als berging met dakterras naast de badkamer.

Woning in Gentbrugge

ae architectenbureau

De details vloeien voort uit de benadering van het project en bijgevolg uit de materialiteit. ae architectenbureau koos hier voor het idee van de **palimpsest**: de nieuwe ingrepen voegen een extra laag toe aan het geheel en worden in een duidelijke en hedendaagse taal uitgevoerd. Nieuwe toevoegingen in de structuur gebeurden in met planken bekist beton, nieuwe toevoegingen in de wand gebeurden met gele geglazuurde steen of met recuperatiestein van de

werf, nieuwe toevoegingen in het dak gebeurden in hout.

Een verbouwing waar zoveel mogelijk werd gerecupereerd om niet onnodig nieuwe materialen aan te boren. Bovendien werd ook ingespeld op het collectieve geheugen in het kader van sociale duurzaamheid.

www.ae-architecten.be

Woning in Sint-Niklaas

An Schoenmaekers

Voor het ontwerp van deze woning is er weloverwogen vertrokken van wat er reeds was. Het gaat hier immers om een omvangrijk renovatieproject van twee rijwoningen en een achtergelegen textielfabriek. Door de jaren heen is het pand in het centrum van de stad zo in verval geraakt dat het onbewoonbaar werd verklaard.

Deze bouwvallige staat zagen de eigenaars eerder als een opportuniteit dan een gebrek: een kans om een ondergewaardeerde plek met geschiedenis nieuw leven in te blazen en dit volgens de noden van vandaag en morgen. Door de elementen die er al waren te gebruiken als bouwstenen (letterlijk en figuurlijk) kon een moderne, bijna energieneutrale woning met de charme van de oude fabriek worden gerealiseerd.

Het gehele concept van deze verbouwing bestaat eruit de bestaande en verwaarloosde constructie op een functionele manier heruit te vinden. De bestaande scheidingswand tussen de twee rijwoningen is waar mogelijk behouden wat ook sterk bijdraagt aan de architecturale beleving van de woonst. Ook de voorgevel blijft deels onaangeroerd. Openingen in de wanden en vloeren blijven waar mogelijk aangehouden. Daardoor ontstaan spontane interacties tussen de verschillende ruimtes en dit over de twee bouwlagen heen.

De indeling van het pand werd bepaald door de reeds aanwezige trap, raamopeningen, holtes in wanden en vloeren... Door dit als leidraad te gebruiken kwam al snel een logische indeling tot stand waarbij quasi alle ruimtes in contact staan met elkaar en buiten. Een groots

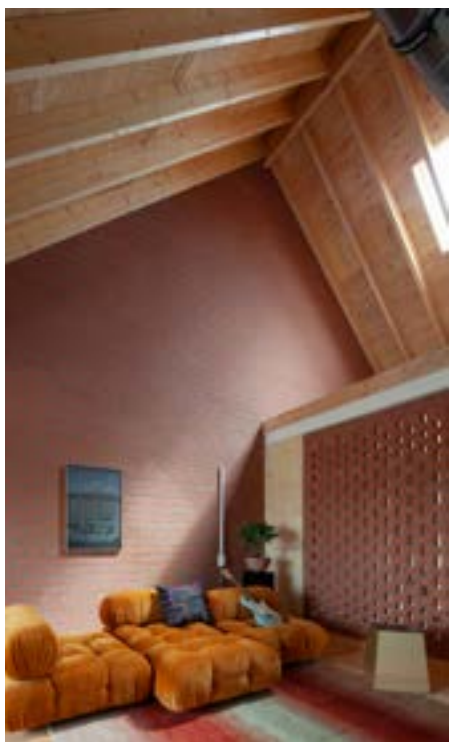
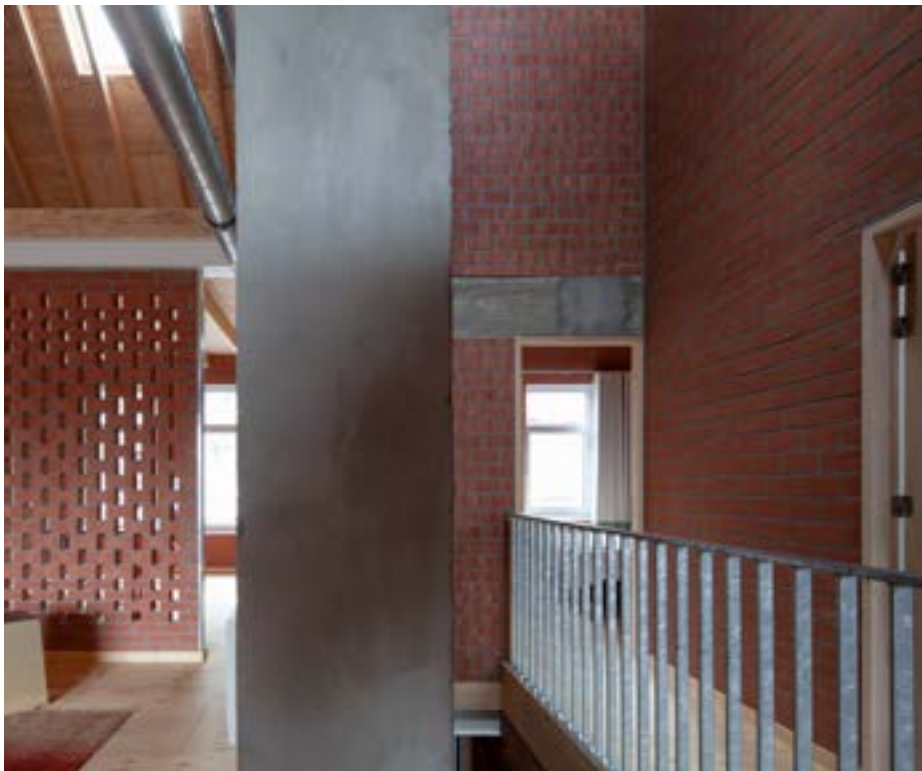
ruimtegevoel ontstaat zonder hiervoor daadwerkelijk veel ruimte in te moeten nemen.

Materialen werden op de ene plek gedemonteerd en op de andere hergebruikt, waaronder stalen liggers, houten balken en oude bakstenen. Indien er dan toch nieuwe materialen gebruikt werden, werd ook hier op een verantwoorde manier mee omgesprongen. Elementen die nieuw zijn, werden ook duidelijk zo ontworpen zonder in conflict te zijn met het bestaande. Door de ruwbouw op te vatten als afwerking waren supplementaire materialen niet nodig. Er ontwikkelt zich een synergie tussen oud en nieuw wat zorgt voor een zekere vanzelfsprekendheid in de architectuur.

Het fabriekspand achteraan werd deels gesloopt waardoor er een aanzienlijke, groene binnentuin ontstaat, een luxe in het centrum van de stad. Het gebouw achteraan met origineel sheddak werd behouden en doet nu dienst als atelier voor de eigenaars die architect en muzikant zijn.

Deze woning is een duidelijk voorbeeld van hoe iets dat in eerste instantie aanzien zou worden als een slooppgerechtigd pand eerder een begeestering mag zijn voor een nieuwe thuis, een versie 2.0 van wat ooit was.

www.archan.be

Wijziging Belgische brandregelgeving

De wettelijke eisen omtrent brand in België zijn vastgelegd in de zogenaamde “basisnormen brand”.

De vaststelling van deze “**basisnormen voor de preventie van brand en ontploffing waaraan nieuwe gebouwen moeten voldoen**” gebeurt aan de hand van het K.B. van 7 juli 1994. In de loop van de jaren werden verschillende wijzigingen aangebracht. Op 13 juni 2007 verscheen zo een nieuw K.B. om de basisnormen aan te passen aan de (nieuwe) Europese normeringen (zie BMB 122, 2008/1: “brandregelgeving”).

In dit artikel wensen we de aandacht te vestigen op de **aanpassingen van de voorschriften voor de brandveiligheid van gevels**, die er gekomen zijn naar aanleiding van een aantal **gevelbranden** in gebouwen met grote hoogte, en in het bijzonder de tragische brand in de Londense **Grenfell Tower** in juni 2017.

K.B. van 20 mei 2022 tot wijziging van K.B. van 7 juli 1994

Het Koninklijk Besluit van 20 mei 2022 tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 7 juli 1994 tot vaststelling van de **basisnormen voor de preventie van brand en ontploffing waaraan de gebouwen moeten voldoen**, werd op 23 juni 2022 in het Belgische Staatsblad gepubliceerd en is in werking getreden op 1 juli 2022.

Dit nieuwe K.B. bevat verschillende aanpassingen van de voorschriften voor de brandveiligheid van nieuw op te richten gebouwen, onder andere is er een **uitgebreide aanpassing van de voorschriften voor de brandveiligheid van gevels**, parkings, stookafdelingen en liften die in de gebouwen worden geïnstalleerd.

Voor wat betreft de “**brandoverslag via gevels**” waren volgende “scenario’s” en bijhorende eisen ter voorkoming/beperking reeds opgenomen in de vorige versie van de “basisnormen brand”:

- “brandoverslag via de oppervlakte van de gevel” (via de eisen voor de “**brandreactie** van de gevelbekleding”)
- “brandoverslag tussen 2 compartimenten” (via de eisen voor de “**brandweerstand** van bouwelementen en de aansluitingen”)

Het scenario van “**brandoverslag over het gevelsysteem**” is nieuw.

Met **brandoverslag over het gevelsysteem** wordt een brandoverslag bedoeld door toedoen van de brandbare onderdelen (vb. de isolatie) en de geventileerde luchtsponw achter de gevelbekleding (schoorsteeneffect).

Om het risico op dit type brandoverslag tegen te gaan wordt het gebruik van brandbare materialen in deze nieuwe voorschriften zoveel mogelijk beperkt voor **hoge gebouwen**, al is er ook een alternatief voorzien via een grootschalige proef. Voor **middelhoge gebouwen** zijn bijkomende maatregelen voorgeschreven bij buitengevelisolatiesystemen om brandvoortplanting via de gevel te beperken.

Het risico op dit type brandoverslag gaat men nu tegen door het opleggen van het gebruik van onbrandbare of weinig brandbare onderdelen, eisen voor het onderbreken van de brandbare isolatielagen, eisen voor het onderbreken van de geventileerde luchtsponw ...

In deel 6 “Gevels” van de bijlage 5/1 : “reactie bij brand” van het K.B. zijn de nieuwe voorschriften opgenomen inzake de brandreactie voor de producten die worden gebruikt voor de bekleding van gevels (tabel V: Gevels).

Voor sommige eisen omtrent de brandreactie van de wezenlijke onderdelen van een gevelbekleding worden eveneens alternatieven aangegeven via type-oplossingen. In de omschrijving van de type-oplossingen maakt men een onderscheid tussen:

- gevels met een doorlopende luchtsponw (vb. traditionele spouwmuren, gevelbekledingen met een geventileerde luchtsponw, ...)
- gevels zonder doorlopende luchtsponw (vb. ETICS, gordijngevels, ...)

Op de website van de overheidsdienst “civiele veiligheid” kan u een gecoördineerde versie van het koninklijk besluit van 7 juli 1994 terugvinden, waarin alle details opgenomen zijn en de gewijzigde passages gemarkeerd zijn :

[Interpretatie - Koninklijk besluit van 7 juli 1994 - Wijzigingen van KB van 20 mei 2022 I Civiele Veiligheid](#)

Bij de eisen omtrent het risico op brandoverslag in het gevelsysteem komt nu ook de “spouw” van een traditionele spouwmuur aan bod. Naar aanleiding daarvan dachten wij dat het nuttig is om volgende informatie te hernemen voor baksteen en baksteenmetselwerk.

Er is namelijk een onderscheid te maken tussen de kenmerken van een metselsteen (= brandreactie) en de kenmerken van het metselwerk (= brandweerstand).

Voor wat betreft de **brandreactie** van een baksteen:

De bepalingen van Europese geharmoniseerde productnorm NBN EN 771-1 zijn van toepassing. Een baksteen heeft een brandreactieklasse A1, wat betekent dat het materiaal behoort tot de beste brandreactieklasse en dus onbrandbaar is.

Voor wat betreft de **brandweerstand** van metselwerkwallen:

De Eurocode 6 (NBN EN 1996-1-2) en zijn Nationale Bijlage zijn van toepassing. Deze Nationale Bijlage geeft tabelwaarden met de minimale dikte voor metselwerkwallen, rekening houdend met de volumieke massa en de configuratie van de steen en het type mortel, ten opzichte van de te behalen brandweerstand in minuten en het type wand (“scheidend” of “dragend en scheidend”). De Nationale bijlage werd opgesteld binnen de nationale normcommissie NBN E 25006 en de waarden in de tabellen werden gebaseerd op de resultaten van brandweerstandspoeven op metselwerkwallen.

Brandweerstand gevelmetselwerk

In opdracht van de Belgische Baksteenfederatie werd met succes een brandweerstandspoeft uitgevoerd volgens de EN 1364-1 op een “gevelmetselwerkwall”. Rekening houdend met de evolutie naar dematerialisatie in onze sector werd gekozen voor de uitvoering van deze metselwerkwall voor een smallere (“eco-formaat”) gevelsteen in combinatie met metselmortel. Een brandweerstandsclassificatie volgens de EN 13501-2 van EI 30 werd behaald. Concreet betekent dit dat het gevelmetselwerk zijn scheidende niet-dragende functie behoudt gedurende een minimum van 30 minuten en is er dus voldaan aan de eisen qua vlamdichtheid en thermische isolatie. Meer informatie over deze brandweerstandspoeft alsmede het classificatierapport kan steeds opgevraagd worden via info@baksteen.be.

Brandveiligheid traditionele spouwmuren

Een werkgroep binnen het Technisch Comité “brandveiligheid” bij W.T.C.B. stelt momenteel een Technische Voorlichtingsnota “brandveiligheid traditionele spouwmuren” op waarin o.a. de praktische modaliteiten i.v.m. de uitvoering van de in het nieuwe K.B. omschreven type-oplossingen opgenomen zullen worden.

Bronnen

- BMB 122 Brandregelgeving
- BMB 164 Brandreactie en brandweerstand
- WTCB Monografie 37 Brandveiligheid van gevels van gebouwen met meerdere verdiepingen (juni 2022)
- WTCB-Dossier 2020-03.04 Brandveiligheid van gevels: de nieuwe regelgeving toegelicht
- WTCB-Dossier 2022-02.07 Een TV gewijd aan de brandveiligheid van gordijngevels
- STS 22-3: Metselwerk voor laagbouw - deel 3 “Thermische eigenschappen, Akoestische isolatie, Brandweerstand en Luchtdichtheid”

Belgische dakpan- en baksteenfabrikanten

Bakstenen voor gewoon metselwerk:

V: volle baksteen voor gewoon metselwerk

P: geperforeerde baksteen voor gewoon metselwerk

L: geperforeerde baksteen met lichte scherf

Bakstenen voor gevelmetselwerk

S: strengpersgevelsteen ('machinale' gevelsteen)

H: handvorm en vormbakperssteen

A: andere soorten (traditionele en 'rustieke' gevelstenen zoals veldovensteen, enz.)

Andere producten:

W: welfsels

D: dakpannen

O: straatklinkers

St: steenstrips

Voor details over het productiegamma van elke fabriek, kan men zich best rechtstreeks tot de bedrijven wenden.

Oost-Vlaanderen

• Steenbakkerij HOVE

Lindendreef 101
9400 Ninove
Tel. (054) 33 26 67
Fax (054) 32 82 38
www.steenbakkerijhove.be
info@steenbakkerijhove.be
(V-H-A)

• Steenfabriek VANDE MOORTELE

Scheldkant 5
9700 Oudenaarde
Tel. (055) 33 55 66
Fax (055) 33 55 70
www.vandemoortel.be
info@vandemoortel.be
(H-O-St)

West-Vlaanderen

• Wienerberger - divisie KORTEMARK

Hoogledestraat 92,
8610 Kortemark
Tel. (051) 57 57 00
Fax (051) 57 57 02
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be
(V-P-L-S-H)

• Wienerberger - divisie ZONNEBEKE

Ieperstraat 186
8980 Zonnebeke
Tel. (051) 78 80 60
Fax (051) 77 10 38
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be
(V-P-L-S)

• DUMOULIN Bricks

Moorseelsesteenweg 239
8800 Roeselare
Tel. (056) 50 98 71
Fax (056) 50 41 92
www.dumoulinbricks.be
info@dumoulinbricks.be
(V-P-S)

• WIENERBERGER

Kapel ter Bede 121
8500 Kortrijk
Tel. (056) 24 96 35
Fax (056) 51 92 75
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be
(V-P-L-S-H-A-D-O-St)

Limburg

• Joseph Bricks

Leemkuilstraat 12
3630 Maasmechelen
www.josephbricks.com
hello@josephbricks.com
(H)

• Steenfabrieken VANDERSANDEN

Slakweidestraat 35
3630 Maasmechelen
Tel. (089) 30 50 42
www.vandersandengroup.be
info@vandersandengroup.be
(St)

• Wienerberger - divisie LANAKEN

2de Carabinierslaan 145
3620 Veldwezelt-Lanaken
Tel. (089) 71 51 38
Fax (089) 72 28 80
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be
(H)

• NELISSEN Steenfabrieken

Kiezelweg 458-460
3620 Lanaken (Kesselt)
Tel. (012) 45 10 26
Fax (012) 45 53 89
www.nelissen.be
info@nelissen.be
(H-St)

• Wienerberger - divisie MAASEIK

Venlosesteenweg 70
3680 Maaseik
Tel. (089) 56 40 38
Fax (089) 56 81 83
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be
(H-A)

• Steenfabrieken VANDERSANDEN

Riemstersteenweg 300
3740 Spouwen
Tel. (089) 51 01 40
Fax (089) 49 28 45
www.vandersandengroup.be
info@vandersandengroup.be
(H-O-St)

• Steenfabrieken

VANDERSANDEN

Nijverheidslaan 11
3650 Lanklaar
Tel. (089) 79 02 50
Fax (089) 75 41 90
www.vandersandengroup.be
info@vandersandengroup.be
(H-O-St)

• Steenbakkerijen

VAN MEMBRUGGEN

Dorpsstraat 17
3770 Riemst
Tel. (012) 23 30 28
www.steenbakkerijen-van-membruggen.be
info@steenbakkerijen-van-membruggen.be
(A)

Antwerpen

• Wienerberger - divisie RUMST

Nieuwstraat 44
2840 Rumst
Tel. (03) 880 15 20
Fax (03) 844 28 11
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be
(P-L)

• Swenden

Nieuwstraat 2
2840 Rumst
Tel. (03) 844 22 22
Fax (03) 844 38 02

• DESTA

Heerle 11
2322 Minderhout (Hoogstraten)
Tel. (03) 315 70 99
Fax (03) 315 81 48
www.desta.be
mail@desta.be
(S-O-St)

• Steenbakkerij FLOREN

Vaartkant Rechts 4
2960 St.-Lenaarts
Tel. (03) 313 81 98
Fax (03) 313 71 56
www.floren.be
info@floren.be
(V-S-St)

• Wienerberger - divisie NOVA

Steenbakkersdam 36
2340 Beerse
Tel. (014) 61 10 99
Fax (014) 61 04 32
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be
(P-L)

• Wienerberger - divisie

BEERSE

Absheide 28
2340 Beerse
Tel. (014) 61 19 75
Fax (014) 61 22 33
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be
(H-St)

• Wienerberger - divisie QUIRIJNEN

Sint Jobbaan 58
2390 Westmalle
Tel. (03) 311 51 12
Fax (03) 311 62 56
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be
(V-P-L-S)

Henegouwen

• Wienerberger - divisie PERUWELZ

Rue de l'Europe, 11
7600 Péruwelz
Tel. (069) 77 97 10
Fax (069) 77 97 11
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be
(H)

• Briqueterie de PLOEGSTEERT 'Barry'

Grand route 533
7534 Barry
Tel. (069) 53 26 00
Fax (069) 53 26 09
www.ploegsteert.com
info@ploegsteert.com
(S-P-St)

• Briqueterie de PLOEGSTEERT

Touquetstraat 228
7782 Ploegsteert
Tel. (056) 56 56 56
Fax (056) 56 55 01
www.ploegsteert.com
info@ploegsteert.com
(P-L-W)

Pour recevoir cette revue en français,
contactez-nous au 02 511 25 81